

Az integráció történelme

Előzmények

A második világháború után elindított modern Európai Integrációt olyan történelmi eseményekre is alapozhatjuk, amelyeket közös európai értéként, illetve örökségként is felfoghatunk.

Ilyenek különösen a **Római Birodalom, a római jog, illetve a keresztény vallás**, amelyek minden európai ország öröksége.

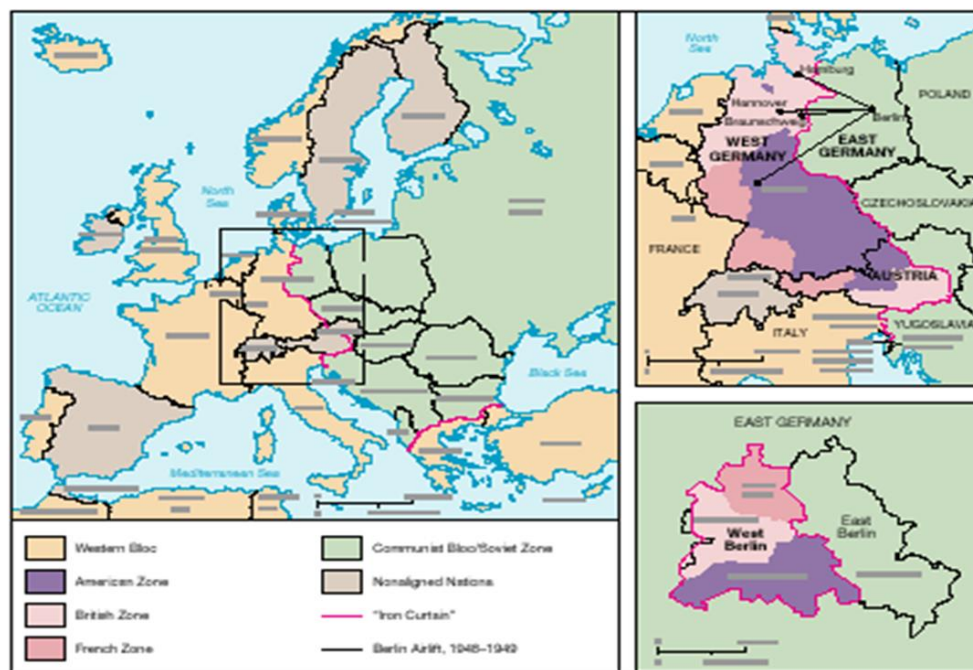
Az integráció történelme

- **1945:** megalakul az **Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ)**
- Az Alapokmány tervezetét 5 nagyhatalom képviselői egyetértésben dolgozták ki:
 - SZU, USA, Egyesült Királyság, Franciaország és Kína
 - az ENSZ globális szervezet: a föld minden országa taggá válhat
 - DE: ez volt az utolsó esély a közös jövő kialakítására...
- Hamarosan megvalósult **Európa kettéosztása**
 - a katonai realitások és a béketárgyalások (Yalta, Potsdam) eredményeként
 - az új nemzetközi szervezetek is leképezték e változásokat
- **1946: Winston CHURCHILL** két híres beszéde:
 - Fultoni beszéd arról, hogy *Vasfüggöny* ereszkedik Európára
 - Zürichi beszéd az *Európai Egyesült Államokról* (mint ami megóvhat a Vasfüggönytől)

Az EU intézményrendszere

Európa kettéosztottsága a II. vh. Után

▲ Europe After World War II

Note the "Iron Curtain" separating the two power blocs. West Germany was created out of the merged French, British, and United States zones in 1947, as was West Berlin. The Russian zone became East Germany. The Berlin Wall was built later, in 1961, to keep an estimated 700 people a day from fleeing from East to West Germany.

Az EU intézményrendszere

1949-1950: új politikai kihívások

- 1949-re megalakul a Német Szövetségi Köztársaság (NSZK)
- Az új demokratikus ország keresi a helyét Európában
- Egyelőre nem tagja az új szervezeteknek, de a Marshall-tervből részesül:
- Félelem egy titkos német újra-felfegyverkezéstől
- A cél a III. világháború elkerülése →→
- Az első lépést Franciaország teszi meg: Jean MONNET ötlete alapján →
- 1950 május 9-én: SCHUMAN Nyilatkozat a bizalom építéséről
- A cél egy pragmatikus lépéssel újfajta együttműködést kialakítani:
- = **ágazati + nemzetek feletti integráció elindítása**
- Május 9. a háború vége + az integráció kezdete → **EURÓPA NAP**

Az EU intézményrendszere

Miért szén és acél?

- A szénbányászat és acélipar ekkor jelentős iparág volt (gazdaság/foglalkoztatás)
- Egyben a hadiipar fontos beszállítója: ellenőrizetlenül háborús veszély
- A német-francia határnál szénben gazdag vitatott területek
- Az NSZK azonnal igent mondott + Olaszország és a Benelux is
- 1951. április 18-án Párizsban aláírták az ESZAK Szerződést
- A hat országban lezajlott ratifikációk után 1952-ben lépett hatályba
- A szűk/érzékeny területre vonatkozó ágazati integráció sikeres volt
- E sikeren felbuzdulva felmerült, de elbukott a politikai és védelmi közösség terve
- 1954: Nyugat-Európai Unió megalakult (a NATO európai pillére)
- 1950-es évek közepén csak a gazdaság irányába lehetett továbblépni

Az EU intézményrendszere

A három alapító Szerződés

- PÁRIZSI SZERZŐDÉS
 - **ESZAK: Európai Szén- és Acélközösség**
 - aláírás: 1951. április 18.
 - hatálybalépés: 1952. július 23.
 - 50 évre kötötték → 2002 júliusában lejárt
- RÓMAI SZERZŐDÉSEK
 - **EURATOM: Európai Atomenergia Közösség**
 - **EGK: Európai Gazdasági Közösség**
 - aláírás: 1957. március 25.
 - hatálybalépés: 1958. január 1.
 - határozatlan időre
 - később többször módosították
- **A 3 alapító Szerződésből 2 szektorális (ágazati) és 1 horizontális**

Az EU intézményrendszere

Az Európai Unió intézményei az EUMSZ 13. cikke alapján a következők **(taxatív felsorolás)**:

1. **Európai Parlament;**
2. **Európai Tanács;**
3. **Tanács;**
4. **Európai Bizottság;**
5. **Európai Unió Bírósága;**
6. **Európai Számvevőszék;**
7. **Európai Központi Bank** (a Központi Bankok Európai Rendszerének részeként)

+ tanácsadó szervek: a **Gazdasági és Szociális Bizottság (GSZB)**, valamint a **Régiók Bizottsága**.

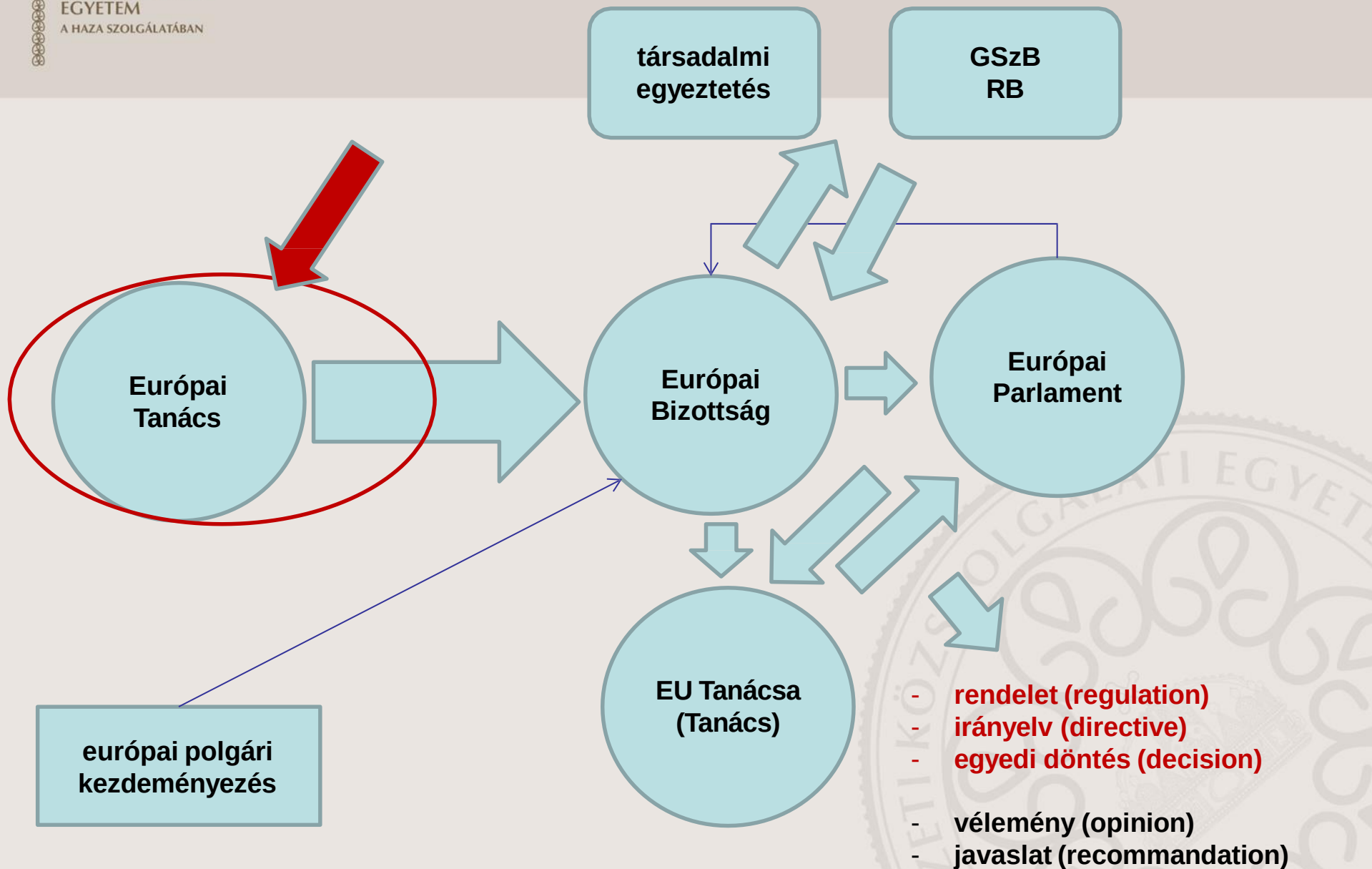
+ külön bank **Európai Beruházási Bank**

+ Szerződéseken kívüli szervek: **EU ügynökségei**

Kormányköziség/ Szupranacionlistás

- **Szupranacionális működés:** nemzetállami szinttől elkülönülő érdekek érvényre juttatása, szuverenitás részben v. feladása, többségi döntéshozatal elve, nemzetállami szinttől való függetlenítés, egyénekre kötelező szabályokat alkothat, visszahívhatatlan tisztviselők
- **Kormányköziség:** nemzetállami érdekek becsatornázása, azonos súlyú szuverén államok szavazata (konszenzus) egyhangúság elvén, nemzetállami szint túlsúlya, dönt kötelező szabály utólagos elismeréséről, visszahívható tisztviselők

JOGALKOTÁS

Európai Tanács

Szervezeti felépítés és történet

- Integráció előrehaladtával intézményesült **csúcstalálkozók**
- Ezen a néven ilyen csúcstalálkozót **1974-ben rendeztek**, de csak Lisszaboni szerződéssel vált **EU külön intézményévé**
- *Tagjai:* tagállamok **állam- és kormányfői** + az Európai Tanács **állandó elnöke** + a **Bizottság elnöke** + (EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője)
- *Működés szervezése:* **állandó elnök** szerepe + **Állandó Ügyek Tanácsa**

Európai Tanács

Feladat- és hatáskörök:

- Dönt a **szerződés módosítási kormányközi konferenciák összehívásáról** + módosításáról
- Dönt az **intézményi változásokról, létszámkeretekről** (Európai Parlament + Bizottság létszáma, Bizottság rotációs rendszere)
- Dönt az **új tagállamok felvételéről**, valamint a **kilépését** az Európai Tanácsnak jelző tagállammal a kilépési tárgyalásokat az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján folytatják le
- **Következtetéseket** fogad el az Unió **foglalkoztatottsági helyzetéről**, kialakítja a tagállamok és az Unió **gazdaságpolitikájára vonatkozó iránymutatásokról** következtetését
- Dönt annak megállapításáról, ha egy tagállam az **Unió alapértékeit súlyosan és tartósan megsérti**
- Meghatározza a **közös kül- és biztonságpolitika stratégiai célkitűzéseit** és annak irányvonalait

Európai Tanács

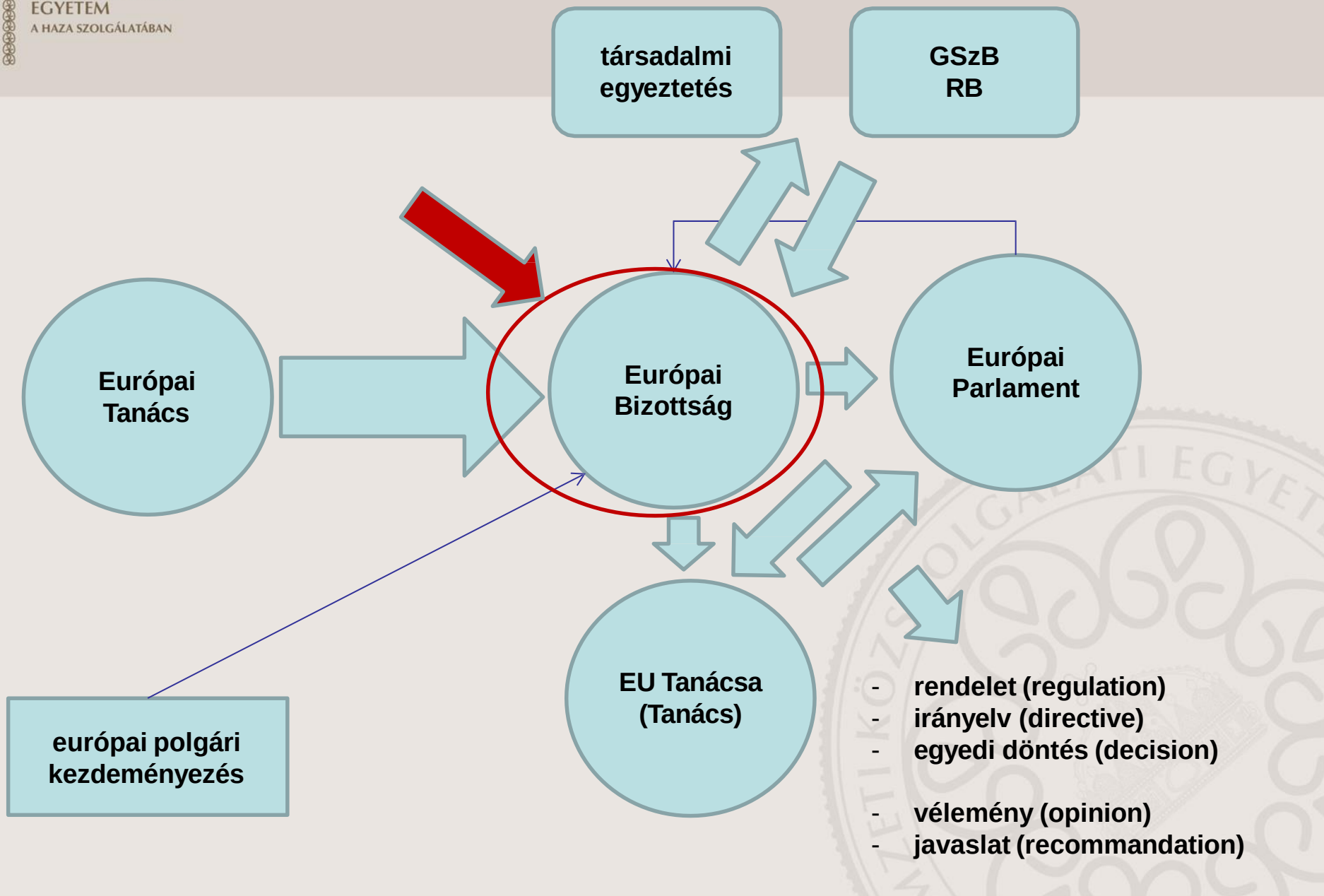
Politikai jellemzői:

Kormányköziség:

- alapvetően kormányközi intézmény, hiszen elsődlegesen működésének **részrtvevői a tagállamok állam- és kormányfői**
- Döntéshozatali rendje **konszenzuson** alapszik (de Szerződésekben meghatározott esetekben egyhangúlag vagy minősített többséggel dönt)

Szupranacionális működés:

- **saját elnöki tisztség** létrejött idővel
- **Saját elnöke + Bizottság elnöke + főképviselő** (ha külügyi témák kerülnek napirendre) is Európai Tanács tagja, de nem vesznek részt szavazásban

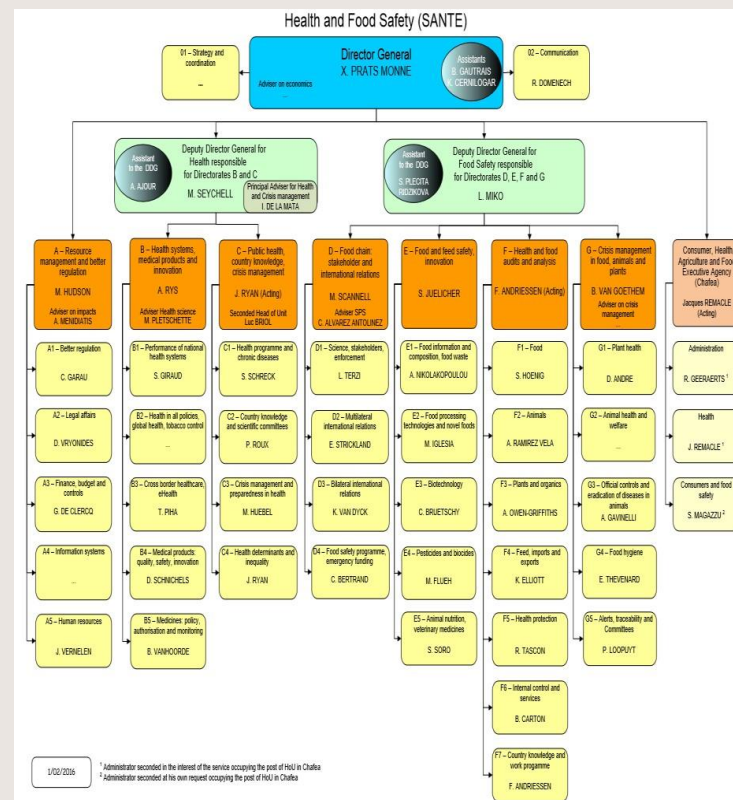

Európai Bizottság

Szervezeti felépítés

- 1951 óta Főhatóságként, Fúziós Szerzőtől Bizottságként létezik: „**Integráció motorja**” + **Szerződések „őre”** – tagállami kormányhoz **hasonló** funkció
- Tagjai: Elnök** vezeti + „**biztosok kollégiuma**” (egy ország - egy biztos külön portfólióval) + speciális: az **EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője**

Elszámoltathatóság

Bizottság elszámoltathatóságának további elemei

- Európai Parlament a Bizottsággal szemben **bizalmatlansági indítványt** fogadhat el, amelynek elfogadása esetén a Bizottság tagjainak testületileg le kell mondaniuk
- Unió napi tevékenysége esetében pedig ellenőrző funkciójának keretében kötelesek az **intézmények jelentést benyújtani** az Európai Parlament számára, amelyet az megtárgyal.

Európai Bizottság

Feladat- és hatáskörök

- **„Integráció motorja”**: jogszabályi és döntéshozatali javaslatok **előterjesztője** (de: eredeti és származékos jogalkotási jogkörökkel is) + az uniós **költségvetés előkészítéséért** + költségvetési **végrehajtás felügyeletéért**, adott esetben a végrehajtási ügynökségek révén az uniós **(pénzügyi) programok igazgatásáért**.
- Uniós normák **közvetlen végrehajtása** saját apparátusa vagy a decentralizált ügynökségek révén
- **Szerződések „őre”**: fellép a tagállamokkal szemben az uniós jog vélt megsértésekor - EuB előtti kötelezettségszegés megállapítása iránti per
- EU **külsőkapcsolatai** terén: **külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének** szerepe + az Unió által megkötendő **nemzetközi szerződések előkészítését megelőző tárgyalások vitelét** + a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokban az Unió **képviselte** + a nemzetközi szervezetekkel való **kapcsolatok fenntartása**

Európai Bizottság

Politikai jellemzői

Szupranacionális működés:

- **Egyértelműen szupranacionális EU intézmény**
- **közös intézményi érdek megjelenítése** (döntéshozatal is kollektív döntéshozatalra épül + közös sajtónyilvánosság)
- politikai **elszámoltathatósági mechanizmusok EP irányában**
- **függetlenségi követelmények** biztosi posztok elnyerése után

Kormányköziség:

- jelenleg még **tagállamonként egy biztos** elve érvényesül
- biztosok **jelölési rendszere**

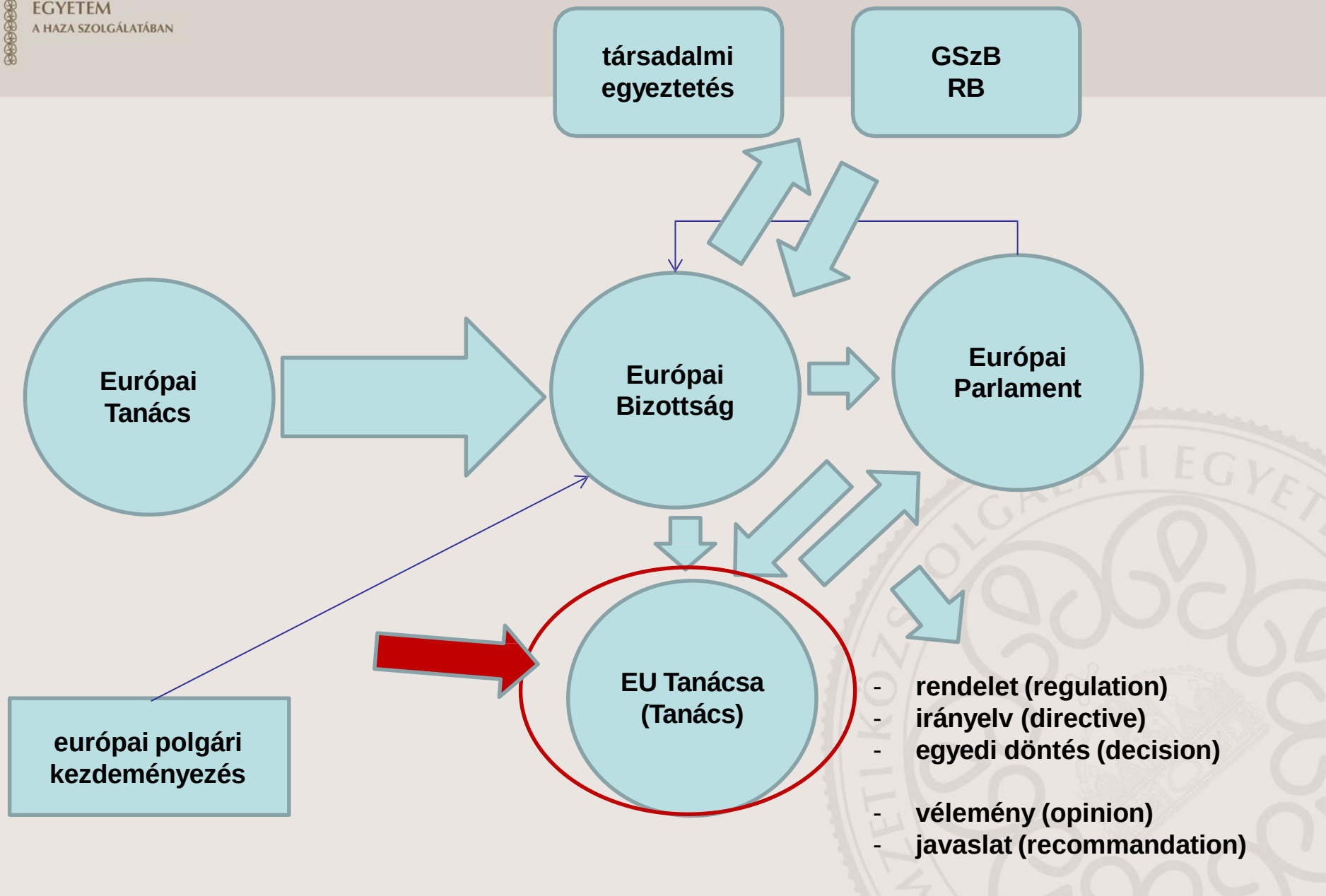

Európai Bizottság

Intézményi döntéshozatal:

- Székhelye **Brüsszel**, ám a tagállamokban **képviselletekkel**, valamint a világ több részén is **delegációkkal** rendelkezik.
- **éves** munkaprogram
- **biztosi „portfóliók”** alapján felelős adott biztos a Bizottság munkájának előkészítéséért és határozatainak végrehajtásáért
- benyújtott javaslatokról **szóbeli eljárás** útján – ülésen – vagy **írásbeli eljárás** során dönt

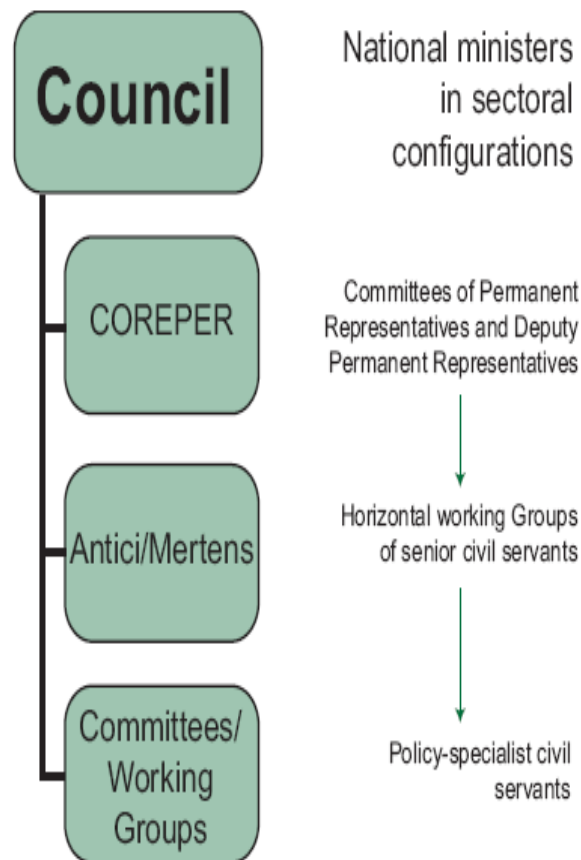
Az Európai
Unió Tanácsa

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Uniós **jogalkotás főszereplője**
- *Tagjai:* kormányközi együttműködési forma miatt a tagállamok egy-egy **miniszteri szintű képviselőjéből** (különböző formációk a megvitatandó napirend szakpolitikai tárgya szerint)

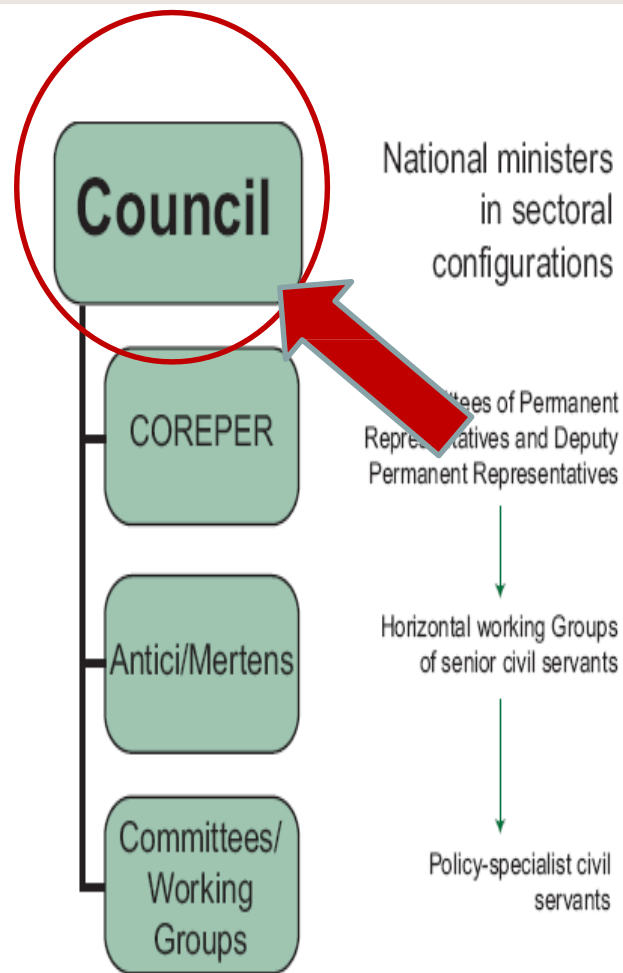
Az Európai
Unió Tanácsa

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Tanács(ok):
- **Általános Ügyek Tanácsa** gondoskodik a különböző formációban folyó munka összehangjáról, valamint az Európai Tanács elnökével és a Bizottsággal kapcsolatot tartva gondoskodik az Európai Tanács üléseinek előkészítéséről.
- **Külügyek Tanácsa** az Európai Tanács által kidolgozott iránymutatásokat követve dolgozza ki az Unió külső tevékenységét.
- **Soros elnökség szerint változó elnökkel**
Gazdasági és Pénzügyek; Bel- és igazságügy; Versenyképesség; Mezőgazdaság és halászat; Foglalkoztatás- és szociálpolitika, egészségügy, fogyasztóvédelem; Környezetvédelem; Oktatás, ifjúság, kultúra, sport; Közlekedés, hírközlés és energia

Európai Unió Tanácsa

Feladat- és hatáskörök

- Társ-jogalkotóként szereplő EP-vel **közösen fő uniós jogalkotó** (delegálhat a Bizottságra)
- EP-vel közösen fogadja el az **Unió éves költségvetését**
- Dönt **nemzetközi szerződések megkötéséről** az Unió nevében más államokkal + nemzetközi szervezetekkel.
- **Politikai koordináció** a gazdaságpolitika, a rendészeti együttműködés, egyes külpolitikai kérdések esetében feladatokat lát el.
- Felel a **közös kül- és biztonságpolitika területén a végrehajtásért** az Európai Tanács által meghatározott stratégiai keretek között.
- Uniós szervei és hivatalai vezetőit és legmagasabb rangú tisztségviselőit **kinevezési jogok** + **Számvevőszák tagjaira** + a Közzszolgálati Törvényszék **bíraira**, meghatározza egyes **tisztviselők illetményeit**

Európai Unió Tanácsa

Politikai jellemzői

Kormányköziség:

- Elsősorban kormányközi intézmény
- tagjai alapvetően a **tagállami szakminiszterek**
- alsóbb szinteken kialakult szervezeti keretek között is **tagállami képviselők szerepelnek**
- **Félévente rotáló elnökségek** keretében egyes tagállamok váltják egymást (trióelnökségek)

Szupranacionális működés:

- **külügyi főképviseelő és kettős mandátuma** (állandó jelleggel vezeti Külügyek Tanácsát, ezeken mellett pedig a Bizottság alelnöke is)
- utóbb elterjedt **minősített többségi döntéshozatal**

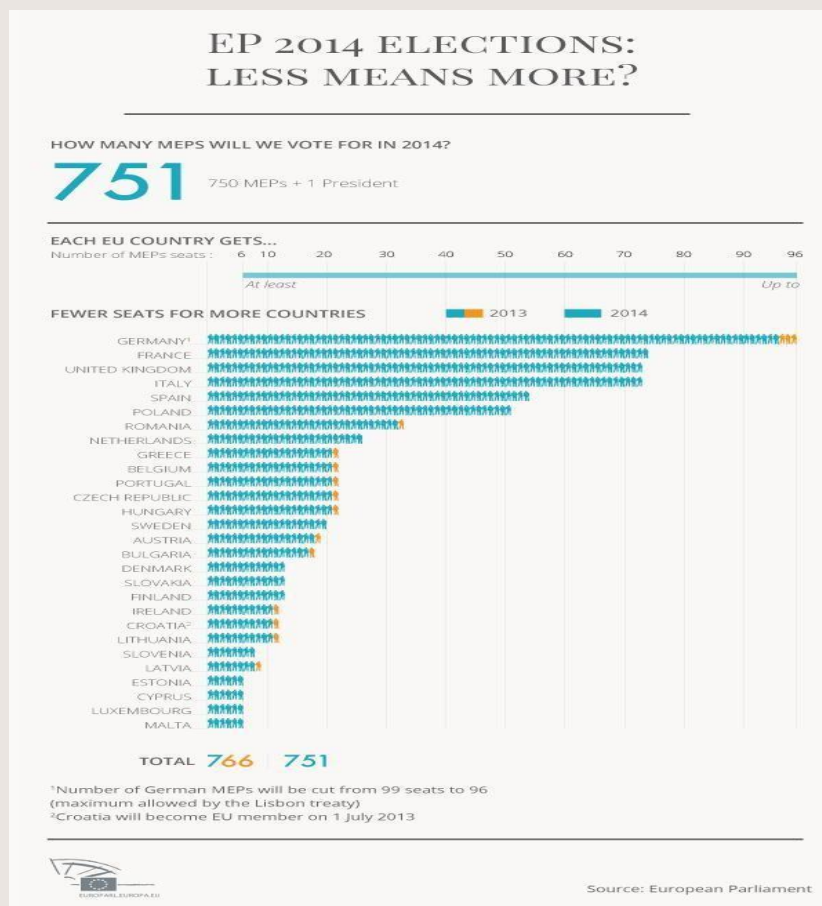

Európai Parlament

Közvetlen képviselet

- **Társ-jogalkotó + Politikai elszámoltathatóság**
- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **de transznacionális parlamenti képviselőcsoportok** jöttek létre idővel

Európai Parlament

Közvetlen képviselet

- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **népességek arányában** (nagyobb államok viszonylagos, míg a kisebb államok felülreprezentáltsága)
- összehasonlítási alapként a lakosokra jutó eu-i parlamenti képviselői arány jelentős eltéréseket mutathat

Európai Parlament

Feladat- és hatáskörök

- **Társ-jogalkotó** a Tanács mellett (uniós jogi aktus elfogadásához az EP jóváhagyása is kell)
- **Éves költségvetését** különleges jogalkotási eljárás keretében eljárva az EP és a Tanács határozza meg
- **Ellenőrzés és a politikai elszámoltathatósági mechanizmusok** (jóváhagyja a Bizottságot, mint testületet. + bizalmatlansági indítványt + konzultálni kell az EP-vel az **Európai Számvevőszék tagjainak kinevezése előtt** + Bizottság **jelentés** kell benyújtania az EP-nek, amelyet az megtárgyal + adott **uniós tisztviselőket meghallgat**)
- Együttműködik a **nemzeti parlamentekkel** az Elnökök Értekezletén keresztül
- **Petíciós jog** + **európai ombudsman** szerepe

Európai Parlament

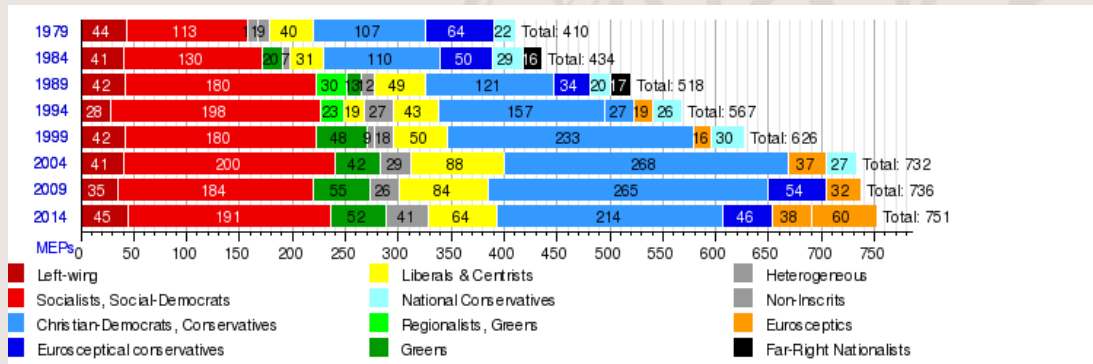
Politikai jellemzői

Szupranacionális működés:

- Alapvetően szupranacionális jellegű EU intézmény
- EP, mint **egyfajta alsóház** működik, míg a Tanács tekinthető a felsőháznak
- **közvetlen választás**
- transznacionális parlamenti csoportok EP-n belül

Kormányköziség:

- **nincs visszahívhatósága** a tagállami párt listájáról bekerült képviselőnek

Képviseltek a jogalkotói háromszögben

Preparation for the Hungarian EU Presidency in 2011

THE EU:

A Union of Peoples and States

The "institutional triangle"

This project is supported by the European Union, co-financed by the European Social Fund (44800-224-2008-6011)

Aktuális téma a gyakorlatból

Az EUMSZ 107. cikk értelmében:

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, **a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely** bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által **torzítja a versenyt**, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

(3) **A belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető:**

a) **az olyan térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatás, ahol** rendkívül alacsony az életszínvonal vagy **jelentős az alulfoglalkoztatottság**, valamint a 349. cikkben említett térségek gazdasági fejlődésének előmozdítására nyújtott támogatás, ezek strukturális, gazdasági és társadalmi helyzetére tekintettel;

A fenti rendelkezések betartatása az Európai Bizottság feladata.

Az állami támogatások tilalma első sorban a közös piacon zajló verseny torzítását, és a tagállamok közötti kereskedelem jogszerűtlen befolyásolását kívánja megakadályozni azáltal, hogy főszabályként megtiltja a tagállamok által vállalkozásoknak nyújtott támogatásokat, ugyanakkor egyes kivételek megfogalmazásával Európa szerte egységes szabályok mentén némi mozgásteret is hagy az államoknak.

Példák: A Debrecenben épülő BMW gyárhoz nyújtott állami támogatás torzítja a versenyt azáltal, hogy egy bizonyos vállalat részesül gazdasági előnyben, ugyanakkor ez a versenytorzítás Európai célok megvalósítását segíti (EU átlagnál fejletlenebb térségek felzárkóztatása), így a támogatás kivételesen jogszerű.